

Vrije Universiteit Brussel

Versijnt 5 maal per jaar,
in feb., apr., juni, okt. en dec.
Afgiftekantoor 1099 Brussel X
P409339

BELGIË - BELGIOUE

P.B.

Brussel X
BC 9467

TIJDSCHRIFT
TOELATING GESLOTEN VERPAKKING

Akademios

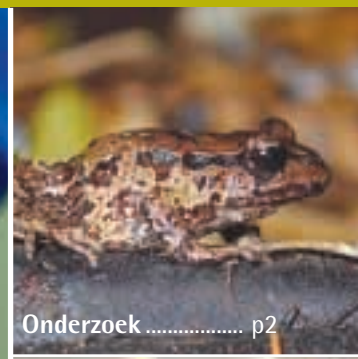
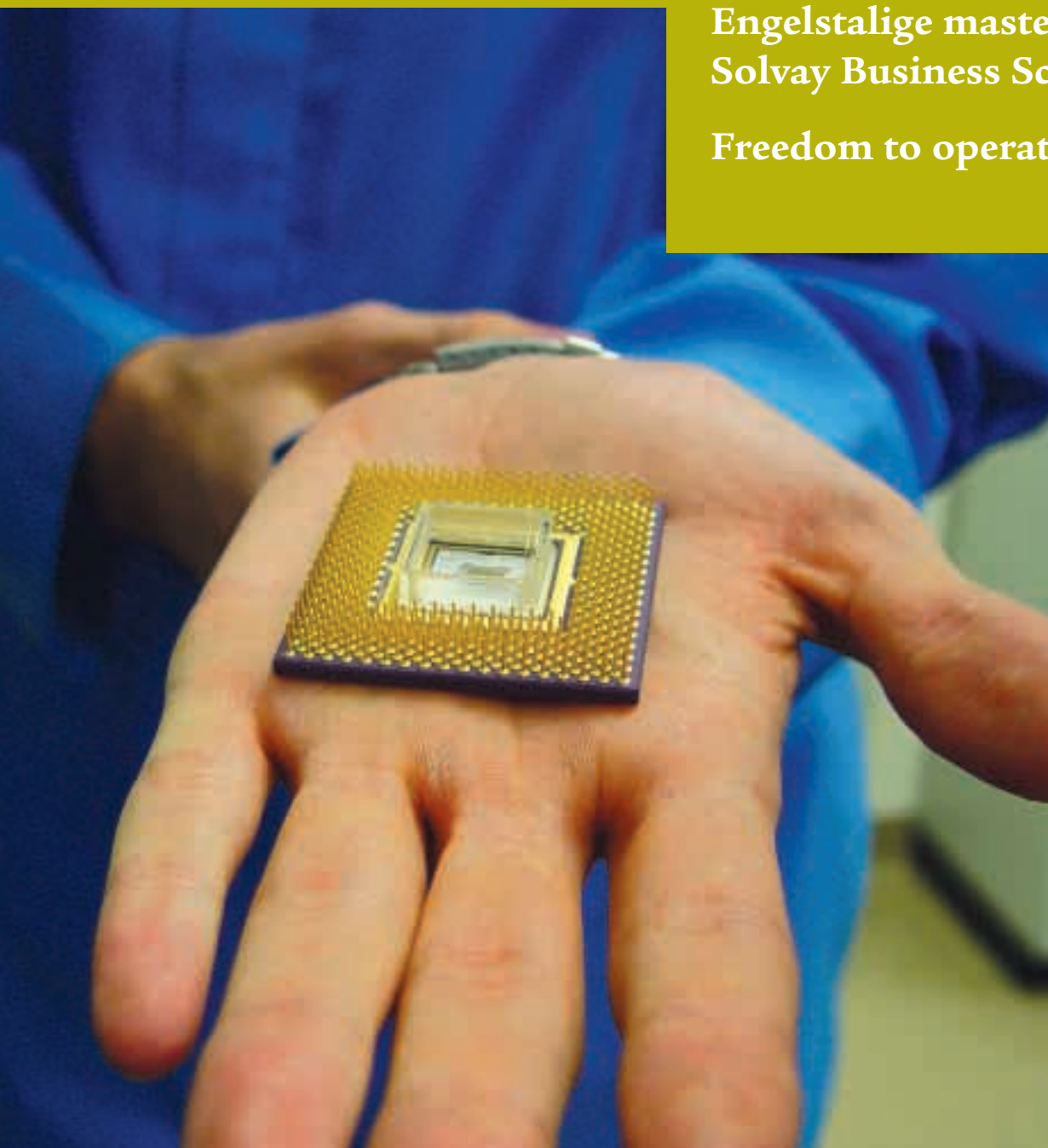
Informatiemagazine van de Vrije Universiteit Brussel

Jaargang 8 - N° 3 - Juni 2005

**Fotonica aan de
Vrije Universiteit Brussel** p4

**Engelstalige master
Solvay Business School** p7

Freedom to operate p8

Onderzoek p2

Space marketing ... p10

PointCarré p13

Wist u dat...

... VERSCHILLENDE MANGROVESOORTEN IN EEN WOUD TE ONDSCHIEDEN ZIJN VIA NIEUWE SATELLIETBEELDEN?

Onderzoekers van de Vrije Universiteit Brussel zijn erin geslaagd om, door gebruik te maken van IKONOS satellietbeelden (met een ruimtelijke resolutie van 1 m), mangrovesoorten van eenzelfde geslacht (maar verschillende soort) te onderscheiden op basis van hun spectrale (d.w.z. stralings) kenmerken. Of om het met een Belgisch voorbeeld te stellen: men is erin geslaagd om op satellietbeelden de zomereik van de wintereik te onderscheiden, wanneer deze in eenzelfde gemengd bos voorkomen. Deze doorbraak opent perspectieven om bijvoorbeeld invasies van pestsoorten in mangrovewouden tijdig te kunnen opsporen. En dat is dan weer belangrijk om het voortbestaan van deze mangrovewouden te verzekeren. Vóór de ingebruikname van de IKONOS-satellietsensor was het quasi onmogelijk om zulke kenmerken via satellietbeelden te detecteren of om zelfs maar individuele bomen van mekaar te onderscheiden in een woud. IKONOS-satellietbeelden kunnen naast kleuropnames ook gedetailleerde beelden met infra-roodgegevens genereren en geven dus veel meer informatie. De resultaten van dit onderzoek verschenen in het wetenschappelijke tijdschrift 'Systematics and biodiversity'.

... EEN ONDERZOEKSPROJECT VAN EFAR BEKROOND WERD MET EEN SUBSIDIE VAN 180.000 EURO?

De Geneeskundige Stichting Koningin Elisabeth heeft een project van de onderzoeksgroep Experimentele Farmacologie (EFAR) van de Vrije Universiteit Brussel bekroond met een subsidie van 180.000 euro, verspreid over 3 jaar. Het project 'In vitro and in vivo studies on the role of the IRAP enzyme/AT4 receptor system in memory and learning' bestudeert het werkingsmechanisme van een klein eiwitfragment van het hormoon angiotensine II. Dit eiwitfragment speelt een belangrijke rol in leerprocessen en geheugen. Het onderzoek wordt uitgevoerd in cellijnen en proefdieren door gebruik te maken van spitsstechnieken, zoals onder andere 'in vivo' meting van neurotransmitters in de hersenen. Het project is van de hand van Prof. Dr. Yvette Michotte, Decaan van de Faculteit Geneeskunde en Farmacie en hoofd van de onderzoeksgroep EFAR. Samen met de andere projectmedewerkers Ilse Smolders, Patrick Vanderheyden, Sofie Sarre, Carolina Abarca en Georges Vauquelin, mocht zij op 12 mei tijdens een officiële plechtigheid op het Koninklijk Paleis, in aanwezigheid van Prinses Astrid, de prijs in ontvangst nemen.

... DE VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL RUIME EXPERTISE HEEFT OP HET VLAK VAN LUCHT- EN RUIMTEVAARTONDERZOEK?

Bruspace is een vereniging die de ruimtevaartactiviteiten van bedrijven, onderzoeks- en onderwijsinstellingen in de Brusselse regio bekend wil maken en promoten. Ook de Vrije Universiteit Brussel is lid van Bruspace. Aan onze instelling doen maar liefst 15 vak- en onderzoeksgroepen aan ruimtegerelateerd onderzoek. Daarmee heeft de Vrije Universiteit Brussel een ruime expertise op het vlak van lucht- en ruimtevaart. In samenwerking met ESA, de Europese Commissie en andere bestaande associaties in het domein van de ruimtevaart én in synergie met de andere regio's, draagt de ontwikkeling van ruimtevaarttechnologieën niet alleen bij tot de economische bloei van een regio, maar stimuleert dit bovendien de interesse van jongeren in wetenschappelijke en technische materies. Deze maand neemt Bruspace deel aan het vermaarde lucht- en ruimtevaart 'Salon du Bourget' te Parijs.

... PROF. KARIN NYS MET EEN TEAM NAAR CYPRUS TROK VOOR EEN OPGRAVINGSCAMPAGNE?

In april 2005 heeft een multidisciplinair team van archeologen en geologen van de Vrije Universiteit Brussel (Prof. Dr. Karin Nys, Prof. Dr. Philippe Claeys, Dra. Ariane Jacobs, Dra. Eva Van Nuland, Jan Coenaerts, Melissa Samaes en Nelleke Teughels), in samenwerking met een team van de Universiteit van Göteborg (Zweden), een archeologisch onderzoek uitgevoerd in een Cyprische havenstad uit de late bronstijd (1600-1100 v.o.t.). Op basis van de materiële cultuur kan worden vermoed dat deze stad een economische sleutelpositie heeft ingenomen in het oostelijk mediterrane bekken van de late bronstijd. Het onderzoek concentreerde zich op een gebouw met een stoa (een zuilenhal die open is aan één van de lange zijden). Dit type bouwwerk komt in de Griekse wereld vaak voor vanaf de 5de eeuw v.o.t., maar vormt een zeer ongewone constructie in een late bronstijd context.

In een tweede, geoarcheologisch onderzoek voerden professoren Nys en Claeys een bemonstering uit van de kleilagen in een straal van ca. 5 km rond 'Hala Sultan Tekke'. De geochemische signature (zoals sporenelementen en isotopenverhouding) van de kleilagen zal aan de Vrije Universiteit Brussel worden geanalyseerd en zal daarbij vergeleken worden met de chemische samenstelling van ceramiëscherven uit de archeologische site. De resultaten van dit onderzoek zullen een licht werpen op de productie en verspreiding van aardewerk artefacten (vaatwerk, terracotta beeldjes, lampen,...) op lokaal, regionaal en interregionaal vlak.

... IN HET AZ VAN DE VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL DE EERSTE HLA-GETYPEERDE BABY'S GEBOREN ZIJN?

Bij families waar een erfelijke ziekte of een bloedziekte voorkomt, wordt een aangetast kind soms het best behandeld met beenmergcellen van een HLA-identieke gezonde broer of zus. (HLA: humane leukocyten antigenen). Wanneer die er niet is, kan nu een geschikte donor geselecteerd worden door HLA-typering op embryo's uit te voeren bij middel van Preimplantatie Genetische Diagnose. Onlangs werden in het Academisch Ziekenhuis van de Vrije Universiteit Brussel de eerste HLA-getypeerde baby's geboren, een primeur voor België. Na de geboorte van de baby werd het navelstrengbloed opgevangen, zodat de beenmergcellen die het bloed bevat, kunnen gebruikt worden voor de behandeling van een zieke broer of zus. "De baby zelf groeit verder gezond op zonder enige nadelen", benadrukt Prof. Paul Devroey van de dienst Reproductieve Geneeskunde van het AZ-VUB. De zieke broer of zus krijgt dankzij de behandeling met de compatibele beenmergcellen een genezingskans tussen 70% en 90% of meer.

... HET SPRINT-PROJECT SENIOREN STERKERE SPIEREN GEEFT?

Senioren kunnen vanaf nu in het sportcentrum Sportopolis op de medische campus Jette van de Vrije Universiteit Brussel intensief aan weerstandsoefening doen om hun spieren beter te beschermen. De oprichting van het SPRINT-project (Senioren Project Intensief Trainen) is een uitloper van de doctoraatsstudie van Ivan Bautmans van de vakgroep Gerontologie van de Vrije Universiteit Brussel. Uit zijn proefschrift blijkt namelijk dat intensieve weerstandstraining kan leiden tot een betere bescherming van de lichaamscellen en de spieren van oudere mensen tijdens ziekte. Oud worden gaat immers gepaard met een ingrijpende afname van spierkracht en spiermassa. Hierdoor vereisen gewone dagelijkse activiteiten voor oudere mensen inspanningen die zich dicht bij hun maximale capaciteit bevinden. Bij mensen boven de leeftijd van 70 jaar kan het rechtkomen uit een stoel of het oplopen van trappen zelfs inspanningen vergen tot 88% van de maximale kracht. Bijgevolg kan elke bijkomende verzwakking door bijvoorbeeld ziekte snel tot verminderde zelfredzaamheid leiden. Het SPRINT-project geeft senioren nu de kans om – onder begeleiding – hun spieren intensief te trainen, om zo verzwakking en ontsteking tegen te gaan.

... DE ONDERZOEKSGROEP VAN PROF. LEFEBER IN DE RUNNING IS VOOR DE ALTRAN AWARD 2005?

Het team van professor Dirk Lefebber van het departement Toegepaste Mechanica van de Vrije Universiteit Brussel is met het project ALTACRO bij de laatste zes finalisten die meedingen naar de prestigieuze Altran Award 2005

(1 miljoen euro). Het project ALTACRO (Automated Locomotion Training using an Actuated Compliant Robotic Orthosis) moet leiden tot de ontwikkeling van een robot die mensen opnieuw leert lopen na bijvoorbeeld een zwaar auto-ongeval. Niemand minder dan Marc Herremans, de triatleet die enkele jaren geleden na een ongeval op training gedeeltelijk verlamd raakte en momenteel uiterste inspanningen levert om ooit opnieuw te kunnen lopen, is de peter van het project. In de loop van deze maand kennen we de winnaar van de Altran Award 2005.

Meer informatie over het project vindt u op de website van de vakgroep Robotics and Multibody Mechanics: <http://mech.vub.ac.be/multibody/>

...KIKKERS ONTSTONDEN IN DE SCHADUW VAN EERSTE DINOSAURIËRS?

Kikkers zijn zo oud als dinosauriërs. Tot die conclusie kwamen Kim Roelants en Franky Bossuyt van de dienst Ecologie en Systematiek aan de Vrije Universiteit Brussel na analyse van het DNA van een groot aantal kikkersoorten. Deze ontdekking is opmerkelijk omdat men op basis van fossielen deze bevindingen nooit had kunnen maken. DNA-dateringen, met behulp van een zogenaamde 'moleculaire klok', plaatsen het ontstaan van kikkers nu ongeveer gelijk met dat van dinosauriërs. Met hun bevinding haalden de onderzoekers de cover van het toonaangevende tijdschrift 'Systematic Biology'. Op het ogenblik dat kikkers ontstonden, ging het landleven op aarde door een diversiteitscrisis en stierven verscheidene soortenrijke amfibie- en reptielgroepen uit. Het is mogelijk dat kikkers, net zoals van dinosauriërs wordt vermoed, hiervan gebruik hebben gemaakt om in soortenaantal toe te nemen. De levende afstammelingen van de kikkersoorten die toen zijn ontstaan, vindt men nu terug over de hele aarde. Sommigen, zoals de vroedmeesterpad en de knoflookpad, komen ook in België voor.

...PROF. DR. DOUGLAS MELTON (HARVARD UNIVERSITY) EEN VISITING PROFESSORSHIP KREEG?

De Prinses Liliane Stichting heeft een nieuwe leerstoel ingericht die elk jaar gedurende één week een topwetenschapper naar een Belgische universiteit brengt. Dr. Douglas Melton is de eerste aan wie dit Visiting Professorship werd toegekend. Hij was te gast aan de Vrije Universiteit Brussel, waar de coördinatie-unit van het JDRF Center for Beta Cell Therapy in Diabetes de organisatie van dit event op zich nam. Dr. Melton is professor aan het Howard Hughes Medical Institute van de Harvard University. Hij is een gerenommeerd wetenschapper en opinielider op het vlak van stamcelonderzoek en ontwikkelingsbiologie. In zijn inaugurele redevoering sprak hij onder meer over "Stem Cells and the Promise of Regenerative Medicine".

...BRUSSEL EEN VLAAMS INTERUNIVERSITAIR ONDERZOEKSCENTRUM KRIJGT?

Om het wetenschappelijk onderzoek over Brussel te versterken en beter op mekaar af te stemmen, wordt in de hoofdstad het Brussels Informatie- en Onderzoekscentrum (BRIO) opgericht. Het Vlaamse interuniversitaire centrum is een initiatief van Vlaams minister voor Brussel Bert Anciaux. Met dit project wil de minister de Vrije Universiteit Brussel, de Katholieke Universiteit Brussel (KUB) en EHSAL aanzetten tot verdere samenwerking. In de schoot van BRIO zullen de komende twee jaar verschillende onderzoeksprojecten worden uitgevoerd en wordt er werk gemaakt van de uitbouw van een virtueel documentatiecentrum dat (wetenschappelijke) data en informatie over Brussel voor het publiek zal ontsluiten. De wetenschappelijke leiding van BRIO is in handen van Prof. dr. Els Witte, dr. Roel De Groof en het Centrum voor de Interdisciplinaire Studie van Brussel namens de Vrije Universiteit Brussel en Prof. dr. Jan Degadt, Prof. dr. Johan Lambrecht en het Studiecentrum voor Ondernemerschap namens de KUB/EHSAL.

Prof. Hugo Thienpont coördineert Europees Network of Excellence

Hoe haal je de kikker uit de spinazie?

De vakgroep TONA (Toegepaste Natuurkunde en Fotonica) coördineert sinds 1 september 2004 een Network of Excellence. Dit initiatief van de Europese Commissie tracht alle toponderzoek rond micro-optica in Europa te coördineren. Binnenkort organiseert de vakgroep een congres waarop al het nieuwe onderzoek op vlak van optica en fotonica wordt voorgesteld. Bovendien werden in Jette net splinternieuwe clean room-faciliteiten in gebruik genomen. We trokken naar vakgroepvoorzitter Prof. Dr. ir. Hugo Thienpont voor meer uitleg.

Kan u even uitleggen wat fotonica eigenlijk is?

Fotonica is een nieuwe ingenieursdiscipline die gebruik maakt van alle eigenschappen van licht. Daar waar elektronica werkt met de eigenschappen van het elektron om elektrische verbindingen, chips, microprocessors en computers te realiseren, is de fotonica gebaseerd op het lichtdeeltje, het foton. Wij van de vakgroep TONA gaan uit van de basis van de natuurkunde, bewegen verder door de toegepaste natuurkunde en komen uiteindelijk uit bij de ingenieursdiscipline fotonica. We maken dus gebruik van de unieke eigenschappen van de fysica en van het licht om nieuwe componenten te maken, nieuwe functionaliteiten in het leven te roepen en nieuwe instrumenten te ontwikkelen om zodoende toepassingen te realiseren die zonder het gebruik van licht nauwelijks denkbaar zijn.

Kan u enkele concrete voorbeelden geven?

Het meest gekende voorbeeld is natuurlijk de optische telecommunicatie waarbij men gebruik maakt van de glasvezel -in plaats van een elektrische draad- om informatie door te sturen. Glasvezels bestaan uit een kern van zeer zuiver glas met daarrond nog een fijn laagje glas met een lichtjes andere samenstelling, zodat de lichtsignalen niet uit het glas kunnen ontsnappen. En dat glas is zo zuiver dat je er over tientallen kilometers licht -of digitale informatie- door kan sturen zonder dat het er al te verzwakt uitkomt. Daarenboven staat er geen limiet op de data-

communicatiesnelheid. Die snelheid is namelijk de lichtsnelheid en sneller kan je niet gaan. Optische telecommunicatie is dus dé manier om massa's gegevens in een fractie van een seconde door te sturen naar de andere kant van de wereld. Bovendien is de hoeveelheid informatie die je door één zo'n vezel kan sturen nauwelijks beperkt. Vandaag kan je immers door één enkele optische vezel alle informatie sturen die verzonden wordt op het internet.

Waarom duurt het bij mij thuis dan nog zo lang om iets van internet af te halen?

Wel, de technologie om de optische vezels tot bij je thuis te brengen, bestaat reeds geruime tijd, maar de maatschappij bleek een paar jaar geleden nog niet rijp te zijn voor commerciële exploitatie. Maar binnenkort zal zelfs jouw pc via een optische vezel verbonden zijn met het internet. Er zijn nog andere voorbeelden van fotonica-toepassingen. Neem nu de DVD.

Dat is een optisch plaatje waar een gigabyte aan informatie opstaat die wordt uitgelezen door een microlaser, dus ook fotonica. Je speelt met licht, je creëert licht, je detecteert licht, je moduleert licht. Ook het display van mijn computer, de grote plasmaschermen zoals je die ziet in de Fnac, zijn toepassingen van fotonica. Zelfs in de medische sector heb je te maken met fotonica, de biofotonica. Hier gebruikt men bvb. infrarood licht om kankers op te sporen of wordt een laser als scalpel gebruikt. Wij zeggen dat fotonica een 'enabling technology' is. Met andere woor-

Prof. Thienpont met twee van zijn onderzoekers in de gloednieuwe 'clean rooms' op de Campus Jette

den, een technologie die door haar unieke eigenschappen én door de waarde die ze toevoegt aan andere soorten technologie, dingen mogelijk maakt die voorheen onmogelijk geacht werden.

De vakgroep TONA en haar expertise zijn wereldvermaard. Wat is er zo uniek aan de opleiding en het onderzoek hier aan de Vrije Universiteit Brussel?

Enkele jaren geleden geloofde niet iedereen dat fotonica een volwaardige ingenieursdiscipline zou kunnen worden. Wij zijn daar pioniers in geweest en hadden binnen Europa het allereerste fotonica curriculum voor ingenieurs. Daar werd - zowel binnen als buiten de universiteit - aanvankelijk nogal koeltjes op gereageerd, maar tegenwoordig is dit helemaal anders.

Vandaag probeert onze vakgroep een drietal missies te vervullen. Eén: uitstekend onderwijs inrichten op nationaal en internationaal vlak en dat in samenwerking met onze collega's van de Universiteit Gent met wie we een gezamenlijke interuniversitaire ingenieursopleiding 'Master in Fotonica' inrichten. Twee: baanbrekend basisonderzoek verrichten op vlak van micro-optica en micro-fotonica in samenwerking met andere toponderzoeksgroepen uit Europa, de VS en Azië. Drie: één van de onderzoeks- en ontwikkelingspartners bij uitstek worden van zowel de Vlaamse als van de Europese industrie op gebied van optica en fotonica.

Wat is micro-optica?

Micro-optica probeert de optica of fotonica te bedrijven op een schaal van een paar micro-meters. Een voorbeeld van micro-optica is bijvoorbeeld de kleine camera in een gsm. Of neem nu de contactlens. Vandaag kan men in bepaalde gevallen optische roostertjes schrijven. Dat zijn kleine gravuurtjes met de grootte van een micrometer die op je oogbol worden gekrast met behulp van een laser om zo oog-lenscorrecties door te voeren. Allemaal voorbeelden van micro-optica uit ons dagdagelijkse leven.

Ik kan mij voorstellen dat dit onderzoek redelijk duur is?

Inderdaad. De technologie die je ervoor nodig hebt, is verschrikkelijk duur. Maar éénmaal je ze hebt, laat ze je toe om dat ene speciale componentje te maken, dat je vervolgens, met bestaande commerciële technieken in duizendvoud kan repliceren.

Maar die massaproductie gebeurt niet aan de universiteit. Hoe kan je verhinderen dat de industrie de knowhow op de universiteit komt afromen en ze daarna begint te valoriseren. Of erger nog, dat ze je verbieden je kennis door te geven? Op dit vlak verricht de R&D-interface cel van onze universiteit prachtig werk. Ze helpt ons om de samenwerking met de industrie geval per geval te bekijken, zodat we ons niet in een doodlopend straatje begeven. Je moet inderdaad zien dat je je 'freedom to operate' niet verliest, zodat je op een ongebonden en vrije manier aan onderzoek kan doen. Wel is het zo dat je in bepaalde gevallen de bescherming van de specifieke industriële toepassing zelf overlaat aan de firma, maar dat gebeurt dan bijvoorbeeld tegen een éénmalige billijke vergoeding.

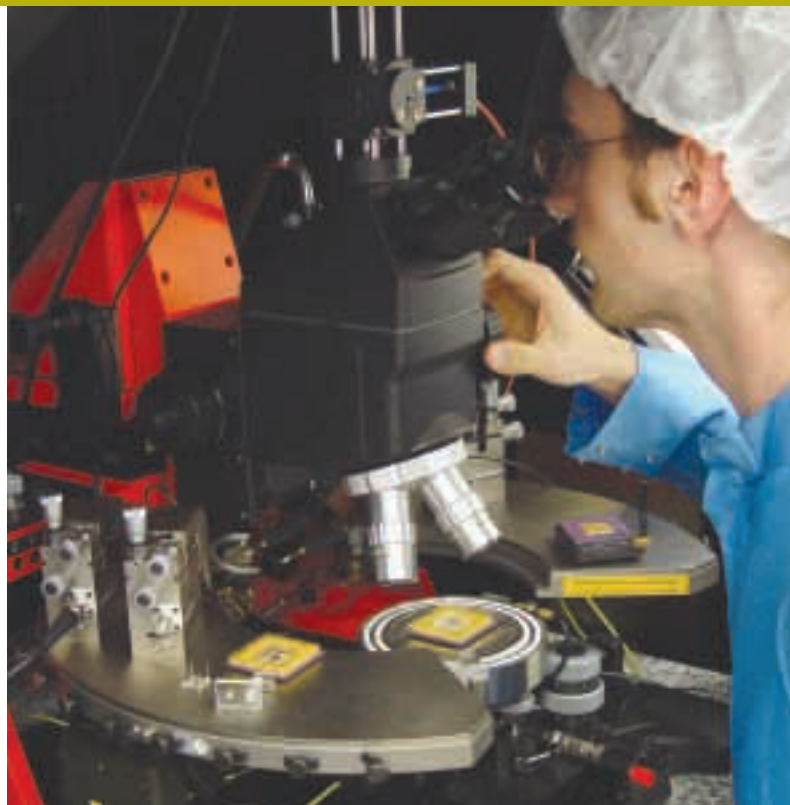
Zoals?

Neem nu ons project met telecomgigant Tyco Int. waarvan de R&D-afdeling in België is gevestigd. We hebben met hen een afspraak dat, wanneer de door ons ontwikkelde componenten door hen worden geproduceerd en gecommercialiseerd, er een billijke vergoeding komt voor de universiteit en voor ons departement. Vergeet ook niet: Tyco investeert een paar honderd-duizenden euro's in ons onderzoek, zodat wij verder research kunnen verrichten. Ze claimen bovendien

geen enkel recht op de prototype-technologie (de zogenaamde achtergrondkennis) zelf, ze vragen alleen dat wij samen een patent nemen op de component die zij radien gaan verkopen. Lukt de economische valorisatie, dan hebben wij een supplementaire vergoeding. Komt daar nog bij dat je een link hebt gelegd met de industrie die ervoor zorgt dat je nog jarenlang zal kunnen verder gaan. Ik vergelijk het altijd met de haring die je moet uitgooien om een walvis te vangen. De meesten durven de haring niet weggooien omdat ze anders zelf geen eten meer hebben. Dat is in ons geval gelukkig niet zo.

Zijn er zo nog andere voorbeelden van valorisatie?

Een zeer eigenaardig voorbeeld is onze samenwerking met de firma Best. Met dit bedrijf ontwikkelen we toestellen die voedsel op een optische manier sorteren. Neem nu een glazen bokaal met erwten erin. Als daar een bruine erwt in zit, laat je die staan op de rekken van de supermarkt. Alle erwten in die bokaal moeten dus perfect groen zijn. Ze moeten gesorteerd worden en er mag geen stukje tak, plant of ijzeren scherf in de bokaal blijven zitten. De erwten worden daarom op een transportband gegooid (15 ton per uur) waar een laserbundel overzwaait die elke keer meet of het al dan niet een groene erwt is. Voor spinazie geldt hetzelfde. Wanneer spinazie geoogst wordt, blijken er nogal wat kikkers tussen te zitten. Zowel spinazie als kikkers zijn groen. Hoe haal je de kikker uit de spinazie? Wel, het is zo dat spinazie chlorofyl bevat en chlorofyl zet blauw licht om in rood licht, weliswaar met een beperkte efficiëntie. Dus wanneer we met blauw licht op de spinazie schijnen, krijgen we een klein beetje rood licht. Wanneer het niet rood wordt, is het dus een kikker, want die ziet groen omwille van zijn kleuropigmenten en die zullen de kleur van het licht niet veranderen, maar wel absorberen. Ondertussen hebben we in totaal ongeveer een twaalfstal van deze IWT (Instituut voor Wetenschap en Technologie; instelling die de samenwerking tussen industrie en universiteiten bevordert)-projecten met de industrie afgerond. Dat illustreert toch de brede expertise die onze vakgroep heeft opgebouwd.

En op het vlak van micro-optica?

Micro-optica behoort tot ons fundamenteel onderzoek. Intussen hebben we voor de financiering van deze fundamentele onderzoekstopic meegedaan aan een oproep van de Europese Commissie (EC) in het zesde kaderprogramma.

Het Network of Excellence?

Inderdaad. Meer dan anderhalf jaar geleden hebben wij, als coördinator, een projectvoorstel ingediend bij de EC voor een excellentienetwerk rond micro-optica. Het heet NEMO, wat staat voor Network of Excellence on Micro-Optics, en het werd, na een grondige evaluatie, als eerste gerangschikt. Een excellentienetwerk is een nieuw concept waarbij men rond bepaalde, zeer brede topics, alle toponderzoek in Europa bij elkaar wil brengen. Concreet houdt dit in dat je begint met de beste onderzoeksgroepen aan te duiden rond een bepaalde topic. Vervolgens verdeel je de activiteiten naargelang de expertise van de onderzoeksgroepen. Zo wordt onze vakgroep bijvoorbeeld het centrum om te meten en een andere bijvoorbeeld het centrum om te verpakken. Op die manier kan je groeien, want na een tijdje moet iedereen je erkennen als het centrum bij uitstek om zijn componenten te laten doormeten of om zijn nieuwe component te laten verpakken.

We krijgen van de Commissie dus geen financiële middelen om

onderzoek te doen, maar wel om het lopende onderzoek te structureren. Zo vormen de verschillende erkende centra uiteindelijk een Network of Excellence. Het betekent wel dat we in onze onderzoeksgroep bepaalde researchtopics moeten opgeven en afstaan aan een andere onderzoeksgroep, terwijl we van andere onderwerpen onze core business moeten maken.

Is het de bedoeling dat de nieuwe faciliteiten in Jette één van die centra worden?

Inderdaad. Met ons industrieel onderzoek en dankzij een éénmalige impulsfinanciering van de Vlaamse overheid zijn we erin geslaagd zo'n 1,5 tot 2 miljoen euro bij elkaar te brengen waarmee we een 'clean room-faciliteit' (een aantal stofvrije kamers) hebben kunnen uitrusten met topmeettoestellen en echte fotonische top-technologie. Die 'clean rooms' zijn nu net klaar. Het is een unieke faciliteit waar we micro-optische elementen kunnen fabriceren en ze kunnen doormeten. Slechts weinigen in Europa beschikken over dit soort instrumentarium. Natuurlijk werken we hier in eerste instantie aan ons basisonderzoek, maar om alle investeringen te bekostigen en het behoud van het centrum te garanderen, verlenen we ook diensten aan de industrie. Via die dienstverlening krijgen we dan ook interessante contacten en contracten.

WETENSCHAPPELIJKE MASTERS ÉÉN JAAR LANGER

Een masteropleiding in de exacte en biomedische wetenschappen zal vanaf het academiejaar 2007-2008 twee jaar duren. De volledige opleiding zal daardoor vijf jaar in beslag nemen, een jaar meer dan nu. Dat heeft de Vlaamse Regering beslist in het kader van de zogenaamde tweede ronde van de Bologna-omvormingen in Vlaanderen. De motivatie is onder meer dat deze opleidingen geconfronteerd worden met een snelle evolutie van de wetenschappelijke kennis, zodat studenten er meer dan 1 jaar voor nodig hebben. De studieduur van de masteropleidingen Informatica en Geografie wordt echter niet verlengd.

OPENING SPORTOPOLIS ELSENE/ETTERBEEK OP 1 SEPTEMBER 2005

Op 1 september 2005 wordt Sportopolis Elsenne/Etterbeek officieel geopend. Vanaf dan is iedereen van harte welkom voor fitness onder professionele begeleiding, groepslessen (dance aërobics, fat burning, step, body attack, body balance, body combat, body pump, indoor cycling, indoor cycling heart zone, x-bike, ...), sauna, zonnebank, squash, tennis en plonsplezier in het universitaire zwembad. Naast de renovatie van een deel van het uit 1977 daterende sportcomplex gelegen op de Campus Etterbeek, wordt momenteel namelijk een gloednieuw gebouw opgetrokken tegen het bestaande gebouw. Dit nieuwe sportcentrum zal onder andere een fitnesszaal van ongeveer 1500 m² met meer dan 70 cardio- en meer dan 60 krachttoestellen, een gedeelte om rustig aan de buikspieren te werken of stretchoefeningen te doen, een ruime danszaal voor allerlei aërobicslessen, een sauna, solarium en ruime kleedkamers bevatten. Studenten en personeel van de Vrije Universiteit Brussel krijgen zeer aantrekkelijke kortingsabonnementen. Voor meer informatie omtrent Sportopolis en haar formules en verschillende diensten kan u nu reeds terecht bij Sportopolis Jette, tel. +32 (0)2 477 40 99.

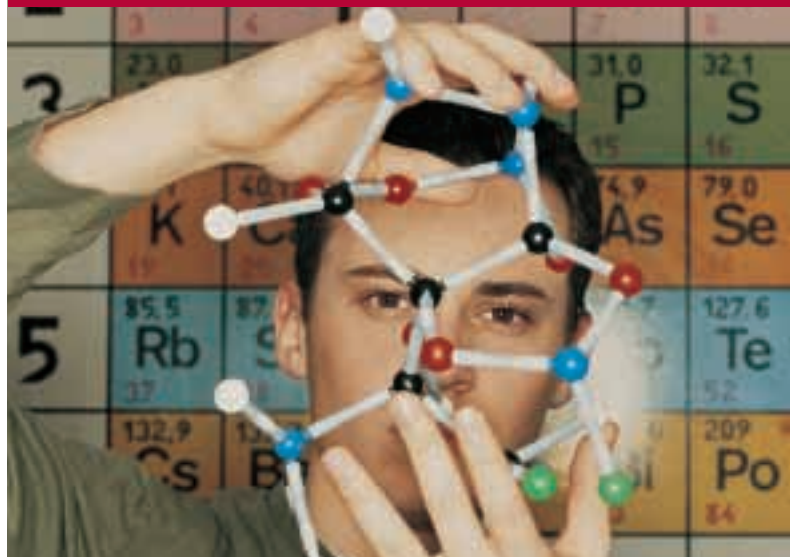
ALUMNI-EVENT COMMUNICATIEWETENSCHAPPEN

Al sinds 1972 worden aan de Vrije Universiteit Brussel Licentiaten Communicatiewetenschappen opgeleid. Onze universiteit was daarmee de eerste instelling die deze opleiding vanaf de eerste kandidatuur aanbood. Het 30-jarig bestaan van de vakgroep Communicatiewetenschappen, dat dit jaar wordt gevierd, vormde de aanleiding om een alumni-event te organiseren. Meer dan 400 oud-studenten Communicatiewetenschappen zakten op vrijdag 20 mei af naar de campus in Etterbeek voor een blij weerzien, een hapje en een drankje. In het kader van deze 'terugkom-avond' werd een eerste editie van de 'Netwerkgids Communicatiewetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel' uitgegeven.

veel volk op het alumni-event Communicatiewetenschappen

copyright Adriane Coulier

IES WORDT AUTONOOM INSTITUUT

De Raad van Bestuur van de Vrije Universiteit Brussel keurde op 17 mei het nieuwe organiek reglement van het Institute for European Studies (IES) goed. Dit reglement, dat na lang onderhandelen tot stand kwam, bepaalt de positie van het IES binnen de universiteit en vormt de basis voor een uitgebreide delegatiebevoegdheid. Zo erkent de Vrije Universiteit Brussel het IES als een autonoom instituut binnen haar rechtspersoon. Deze autonomisering was nodig omdat het IES zich meer en meer als interdisciplinair instituut profileert. Zo werd door het Instituut recentelijk een oproep voor onderzoeksprojecten gelanceerd met interdisciplinariteit als premisse. Het onderzoek van het IES focust trouwens op de rol van Europa als internationale actor. Hoewel onderwijs de bevoegdheid blijft van faculteiten, bepaalt het nieuwe statuut dat het IES betrokken zal worden bij alle onderwijsprogramma's met Europese focus. De lijst van deze onderwijsprogramma's zal later door de Raad van Bestuur van de Vrije Universiteit Brussel worden bepaald. Het nieuwe reglement kan worden teruggevonden op de IES website: www.ies.be.

VUBMUN-DELEGATIE SCOORT OPNIEUW

De 21 studenten die eind maart deelnamen aan de Harvard's World Model United Nations 2005 keerden ook dit jaar terug naar Brussel met een aantal awards. In de Schotse gaststad Edinburgh behaalden ze maar liefst drie diplomacy awards en een speciale erkenning. De Harvard World Model United Nations wordt jaarlijks door de Amerikaanse Harvard University georganiseerd en laat studenten aan den lijve ondervinden hoe diplomatieke discussies in de 'echte' Verenigde Naties gevoerd worden. De bedoeling is dat iedereen het standpunt van een land (niet noodzakelijk het eigen land) leert verdedigen binnen de verschillende raden of comités van deze mini-VN. Nathalie de Nul kreeg een award voor haar prestatie in de World Health Organisation, Ine De Clerck voor het constructief meebouwen aan de resolutie in het Legal Committee en Wendy De Bondt voor het doen aanvaarden van de historische kern van Antwerpen als werelderfgoed. Daarnaast kreeg Yeliz Karaca een mondelinge erkenning voor haar doorzettingsvermogen tijdens het verdedigen van de VS in de World Trade Organisation. De VUBMUN-delegatie mag sinds begin 2005 ook rekenen op de steun van VN-Goodwill Ambassadrice Goedele Liekens. Samen met haar organiseerden de studenten op woensdag 4 mei een mini-conferentie over mensenrechten. Verschillende gastsprekers, waaronder Goedele Liekens en Karel De Gucht, namen het woord.

Nauwe samenwerking met ULB

De Vrije Universiteit Brussel en de Université Libre de Bruxelles gaan binnen het kader van de Solvay Business School nog nauwer samenwerken. Voortaan kunnen studenten Handelsingenieur kiezen voor een internationaal gerichte variant van hun masteropleiding, gezamenlijk ingericht door de twee Brusselse vrije universiteiten. "Op die manier willen we meer buitenlandse studenten aantrekken en onze eigen studenten een kwaliteitsvol internationaal programma aanbieden", aldus Prof. Eddy Torfs, coördinator van het project.

Coördinator en programmadirecteur Prof. Eddy Torfs

Handelsingenieurs gaan internationaal

Samen sterker

"Zowel aan onze universiteit als aan de ULB hebben we een Solvay-instituut dat studenten opleidt tot Handelsingenieur. Beide instituten profileren zich ook naar het buitenland en dat terwijl buitenlandse studenten niet altijd het verschil kennen tussen die twee 'Free Universities of Brussels'. Vandaar het idee om ons onder de naam Solvay Business School te positioneren met één gezamenlijk programma. Samen staan we immers veel sterker", gaat Torfs verder. "Een andere doelstelling bestaat erin aan onze eigen studenten in de Europese hoofdstad een internationaal gericht programma in het Engels aan te bieden. De internationale bedrijven in de hoofdstad verwachten ook vaker dat hun toekomstige werknemers drielang zijn."

Ook vice-rector Rosette S'Jegers, die fungeert als voorzitter van de Advisory Board van de samenwerking tussen de Handelsingenieurs van de Vrije Universiteit Brussel en de ULB, ziet alleen maar voordelen. "Vroeger kon een student Handelsingenieur van de Vrije Universiteit Brussel ervoor kiezen om enkele vakken aan de ULB te volgen en omgekeerd. Maar een gezamenlijk, volledig Engelstalig programma is toch uniek. Het is ook de eerste keer dat we de samenwerking koppelen aan het creëren van een opvangcapaciteit voor buiten-

landse studenten. En het is de eerste keer dat we met dat doel voor ogen een aangepast programma inrichten."

Europees en internationaal

De Engelstalige master zal twee oriëntaties kennen. De student kan kiezen voor een Europees of een breder internationaal profiel. "De student krijgt een pakket van inhoudelijk internationaal georiënteerde opleidingsonderdelen en niet zomaar een Engelse vertaling van de bestaande programma's. De colleges worden gegeven door professoren van beide instellingen met een internationale expertise, maar ook door buitenlandse gastprofessoren die worden aangetrokken in het kader van gesponsorde leerstoelen. Deze internationale aanpak wordt gestimuleerd door de Advisory Board die de samenwerking strategisch voorbereidde en waarin vooraanstaande industriëlen, zoals Baron Daniël Janssen en Alain Philippson, en politici, zoals Karel Van Miert, zetelen.

Uitstekende samenwerking

De besprekingen om tot deze gezamenlijke masteropleiding te komen, verliepen zeer vlot. Mede dankzij de persoonlijke inspanningen van rectoren Pierre de Maret en Benjamin Van Camp kwamen beide universiteiten, ondanks de decretale hindernissen, snel tot een akkoord.

"Wettelijk gezien is het eenvoudiger om met een universiteit in Singapore samen te werken dan met onze eigen zusteruniversiteit om de hoek. De decreten van beide gemeenschappen houden onvolgende rekening met samenwerking tussen die gemeenschappen", verduidelijkt Torfs.

"We kennen mekaar heel goed, maar dat brengt ook een ingewikkelde praktische en organisatorische kant met zich mee. Ik denk maar aan de toegang van de studenten tot de bibliotheek, het restaurant en het op elkaar afstemmen van de uurroosters. Bij een internationale uitwisseling is dat allemaal niet nodig. Daar past de docent of de student zich aan het uurrooster aan tijdens het semester dat hij of zij aan die instelling verblijft", voegt S'Jegers toe.

Joint Education Board

Het meest tijdrovend was de uitwerking van het programma. Hiervoor werd een Joint Education Board samengesteld met daarin, van elke instelling, drie profen, één lid van het assistend personeel en één student. Aan het hoofd van deze opleidingsraad staat de programmadirecteur. Een functie die de eerste drie jaar door professor Torfs wordt ingevuld. Na drie jaar neemt een ULB-prof het van hem over. De Joint Education Board zal ten alle tijde waken over de toelatingsvoor-

waarden en de inhoud van de opleiding.

De financiering van deze nieuwe masteropleiding wordt net zoals het lesgevend personeel netjes verdeeld over de twee universiteiten. Toch brengt de inrichting van de opleiding niet veel extra kosten met zich mee. Het gaat hier enkel om werkingskosten en uitgaven voor publiciteit. De professoren zijn er sowieso en elk wordt door zijn/haar eigen onderwijsinstelling betaald. Voorts blijft de student gefinancierd aan de instelling waar hij of zij zich inschrijft.

De toekomst

Volgens vice-rector S'Jegers zal dezelfde weg van samenwerking gekozen worden voor de executive training programmes, met name de MBA. "We volgen hier de weg van Gent, Leuven en Antwerpen die hun MBA's inrichten in hun respectieve business schools die bij hun universiteiten aansluiten." Ook voor andere opleidingen zijn er plannen om in de toekomst nauwer met de ULB samen te werken. "Er bestaan al gevorderde plannen voor biplomering bij de Burgerlijk Ingenieurs. Ook wat betreft Fysica, Wiskunde en Informatica is er interesse om gezamenlijk bepaalde afstudeerrichtingen aan te bieden", besluit S'Jegers.

Freedom to operate

Transferring knowledge for growth

Tegenwoordig komen universiteiten er vrij voor uit dat ze zich wat meer als een bedrijf moeten profileren op de markt, wanneer het gaat over de valorisatie van ontwikkelde kennis. Deze tendens werkt nieuwe en vruchtbare samenwerkingen met de industrie in de hand. Sinds een tiental jaar is er dan ook een heuse dynamiek op gang gekomen tussen de bedrijfswereld en de onderzoekslaboratoria van de Vrije Universiteit Brussel. Met het Vlaams decreet van 1998, dat de eigendom van onderzoeksresultaten bij de universiteit legt, werd het startschot gegeven voor een actief valorisatiebeleid en voor de creatie van een Interface Cel, die op vijf jaar tijd volledig werd uitgebouwd. Tijd voor een gesprek met Bart De Greef, valorisatiecoördinator van dienst.

Wat doet een valorisatiecoördinator?

Ik hou mij bezig met de opvolging van nieuwe onderzoeksresultaten en het valorisatiepotentieel ervan. De levensloop van een typisch valorisatiedossier start met een vorser die ons – of wij hem of haar – opzoekt met onderzoeksresultaten waarvan hij of zij denkt dat er wel "iets in zit". De essentiële vraag daarbij is hoe die bepaalde vinding zich nu kan onderscheiden van wat er reeds op de markt wordt aangeboden. Dat proberen wij in kaart te brengen, mede aan de hand van de input die de onderzoekers ons geven. Dat nieuwheidsonderzoek, of onderzoek naar 'prior art' (reeds publiek toegankelijke kennis), deden we tot voor kort in eerste instantie via Espacenet (gratis consulteerbare octrooidatabank via Internet, ep.espacenet.com, red.). Maar sinds we, zeer recentelijk, zijn opgenomen in het Europese netwerk van PATLIB centra, hebben we ook toegang tot een extra 'searchtool' die toelaat octrooidatabanken op een meer geraffineerde manier te raadplegen. Als blijkt dat de uitvinding as such nog niet beschreven is in de documenten die we vinden, dan gaan we een octrooigemachtigde in het dossier betrekken om samen met ons een octrooiaanvraag te schrijven en in te dienen.

Wordt daarbij een bepaalde strategische koers vooropgesteld of wordt er een bepaalde beleidslijn gevolgd?

Absoluut. Het hele valorisatiegebied valt onder de derde functie die universiteiten toegewezen krijgen, namelijk de wetenschappelijke dienstverlening aan de maatschappij. Aangezien de Interface Cel is ingebed in het R&D-departement, onder de verantwoordelijkheid van de vice-rector onderzoek, moeten onze activiteiten ook gesteund worden door het rectoraal beleid. De huidige beleidsplanning heeft dit valorisatiegebied expliciet in haar beleidsvisie en –plan opgenomen. Het is dan ook niet toevallig dat een aantal belangrijke verwezenlijkingen, zoals de opstart van het universitair startkapitaalfonds BI³, onder die impuls een feit zijn geworden.

Eén manier van valoriseren is het oprichten van nieuwe bedrijven vanuit de universiteit, de zogenaamde spin-off's.

Rekening houdend met onze schaalgrootte denk ik dat de Vrije Universiteit Brussel het bijzonder goed doet en spin-off's van hoge kwaliteit lanceert. Het feit dat er van onze 19 opgerichte spin-off's nog 14 actief zijn, is daar een bewijs van. Onder andere één van de allereerste spin-off's, Numeca, is uitgegroeid tot een internationaal gerenommeerd bedrijf. Ook hebben

Bart De Greef, valorisatiecoördinator.

de meeste andere spin-off's een klantenbestand kunnen uitbouwen dat ver buiten de Europese grenzen reikt. We willen ons dus zeker niet beperken tot bedrijven die bij wijze van spreken enkel actief zijn in onze achtertuin.

En naast spin-off's?

We kijken eerst welke mogelijkheden er zijn en daarna beslissen we welk business-model daar het best bij past. In de praktijk gaan de meeste van onze vindingen naar de markt door ze uit te licentiëren. We stellen vast dat het aantal octrooi-aanvragen ook in de lift zit. Dat is niet onlogisch gezien de talrijke sensibiliseringsinitiatieven die er zijn. Onderzoekers worden zich ook bewuster van het belang van bescherming van hun kennis. Zeker in een valorisatiecontext.

Wringt het principe achter een octrooi niet met het idee van vrij onderzoek?

Ik ben nog steeds van mening dat het bestaan van octrooien een zeer belangrijke drijfveer is voor innovatie. Mocht je geen manier hebben om je onderzoeksinvesteringen te beschermen, dan zouden de innovatieprestaties wel eens veel lager kunnen liggen. Ik merk bijna elke dag dat er heel wat misverstanden bestaan rond die octrooi-problematiek. Vandaar onze inspanningen om rond het octrooigebeuren zoveel mogelijk informatie te verschaffen, zodat onze vorsers daar een gefundeerde opinie over kunnen vormen. Als ze er dan nog tegen zijn, geen probleem. Ik beweer niet dat octrooien in alle omstandigheden de beste keuze zijn, maar het is op zijn minst de moeite waard om na te gaan hoe we de 'freedom to operate' met onze eigen onderzoeksresultaten maximaal kunnen behouden. Onderzoek als dusdanig wordt trouwens niet afgeremd door octrooien. Als octrooihouder kan je niemand beletten om verder onderzoek te doen op jouw vinding. Alleen de dag dat iemand daar iets commercieel mee wil gaan doen, kan je die plannen wel dwarsbomen, en wordt die andere onderzoeker met de economische realiteit van octrooien geconfronteerd.

Wat dan met de vrije kruisbestuiving van ideeën? Wat met publiceren?

Het is zo dat publicatie-output een zeer belangrijk gegeven is in de evaluatie van de academicus én de

universiteit. Met het in werking treden van het industrieel onderzoeksfonds (IOF) worden universiteiten nu ook afgerekend op een aantal andere output-parameters, zoals het aantal octrooiaanvragen, de toegekende octrooien en het aantal spin-off's. Ik probeer vorsers te informeren over de opportuniteiten die in octrooien kunnen zitten, maar wij gaan nooit iemand verplichten om in dat systeem te stappen. We zouden het wel jammer vinden dat onderzoekers door onwetendheid niet beseffen dat er zoiets als valorisatie bestaat en dat zij er ook met hun onderzoeksresultaten de vruchten van kunnen plukken. Immers, als je succesvol kan valoriseren, ga je normaliter bijkomende middelen genereren, niet alleen voor de universiteit zelf, maar vooral voor de onderzoeksgroep en niet onbelangrijk, voor de onderzoekers persoonlijk. Octrooieren en publiceren zijn trouwens perfect combineerbaar. Je kan onderzoeksresultaten eerst beschermen en daarna in de beste tijdschriften publiceren, maar niet omgekeerd. Bovendien zijn octrooien, puur wetenschappelijk gezien, ook een zeer waardevolle bron van informatie. Heel wat onderzoek wordt niet beschreven in wetenschappelijke lectuur, maar wel in octrooi-literatuur. Je moet het maar voorhebben dat je in de loop van je doctoraat vaststelt dat anderen hetzelfde onderzoek reeds deden! Maar als vorsers niet willen octrooieren en absoluut alleen willen publiceren, dan respecteren wij dat.

Wordt valorisatiepotentieel meer in de toegepaste wetenschappen gezocht dan in de humane?

Nee, toch niet. Wij proberen eerst en vooral de dingen, die hier aan de universiteit ontwikkeld worden, maximaal naar de economische én de maatschappelijke markt terug te laten vloeien. Je hebt daar evenzeer zaken die uit de 'zachtere' wetenschappen komen en die zeer relevant kunnen zijn. De spin-off Double Pass, een dienstverlenend bedrijf in de sportsector, is hier een mooi voorbeeld van. Niet-technologische spin-off's zijn zeker niet uitgesloten, maar misschien 'op het eerste zicht' iets minder vanzelfsprekend. Ik denk dat het voor een volwaardige universiteit zoals de Vrije Universiteit Brussel vooral heel belangrijk is dat we success verhalen uit de verschillende faculteiten in de kijker zetten. Dat is voor onze

onderzoekers de beste manier om duidelijk te maken dat valorisatie iets is dat over de grenzen van de faculteiten en wetenschapsdisciplines heen gaat.

Bestaat het gevaar niet dat op lange termijn economische imperatieven gaan bepalen welke richting het onderzoek aan een universiteit moet uitgaan?

Ik denk dat het inderdaad niet gezond is om het onderzoek aan een universiteit in globo te gaan sturen in bepaalde richtingen. Wat de overheid wél probeert, is de universiteiten meer te responsabiliseren in een economische context. Hier wordt zeer veel kennis gegeneerd die maatschappelijk en economisch relevant is en waar onze bedrijven baat bij kunnen hebben. Het verwerven van inkomsten mag echter het principe van de academische vrijheid niet hypothekeren. We zien veel liever dat iets, dat hier ontwikkeld werd, effectief geïmplementeerd wordt in de markt, dan dat het wordt opgekocht door een bedrijf en daarna in de diepvries belandt. Zelfs al zou dat laatste ons

veel meer geld kunnen opleveren! **Tot slot. Dikwijls zijn het toevallige ontdekkingen in een onderzoek die leiden tot een grote doorbraak, zoals de ontdekking van penicilline. Bestaat er niet zo'n anekdote over een onderzoek aan de Vrije Universiteit Brussel?** Ons meest bekende voorbeeld is het kameelantilichaam-octrooi dat aan de basis lag van de spin-off Ablynx. Kameelantilichamen bleken onverwachts veel eenvoudiger van structuur dan klassieke antilichamen waardoor ze gebruikt kunnen worden in zeer uiteenlopende toepassingen. Ablynx werkt aan diagnostische en therapeutische producten en op basis van diezelfde technologie heeft de Vrije Universiteit Brussel in het verleden ook een licentie-overeenkomst afgesloten met een zeer grote wasmiddelenproducent. Waar kameelantilichamen al niet voor kunnen dienen....

De Technology Transfer Interface (TTI) van de Vrije Universiteit Brussel

De TTI, kortweg de 'Interface Cel', is de essentiële tussenstop voor alle contacten en samenwerking tussen industrie en overheid enerzijds, en alle onderzoekers van de Vrije Universiteit Brussel anderzijds. Coördinator van deze cel is Sonja Haesen. Via dit kanaal genereert de Vrije Universiteit Brussel haar zogenaamde deal-flow: het opzoeken van economisch valoriseerbare onderzoeksresultaten en het begeleiden van technologieovername dossiers en spin-off projecten. Dat betekent niet alleen goed op de hoogte zijn van de expertise aan de universiteit, het dossierbeheer en de juridische ondersteuning bij het onderhandelen van contracten, maar de Interface Cel is ook het aanspreekpunt voor de research- en incubatieparken van de universiteit en organisator van onderzoeksgerelateerde evenementen. Als tussenschakel tussen universiteit en industrie wil de Interface Cel onderzoekers in alle fasen van hun samenwerking met de industrie begeleiden, wat ook een stukje vorming inhoudt. Voor jonge onderzoekers is de stap naar de bedrijfssector immers niet altijd evident. Daarom organiseert de Interface Cel om de twee jaar beurtelings starterseminaries voor jonge ondernemers en een octrooiseminarie. Deze korte seminariereeksen zetten vorsers op de juiste weg bij essentiële thema's in het valoriseren van hun onderzoek, zoals het ontwikkelen van een businessplan, het aantrekken van financiering en de complexe octrooieringsproblematiek. Meer info hierover vind je op www.vub.ac.be/infovoor/onderzoekers/valorisatie.html. In oktober 2005 gaat een nieuwe **initiatie cursus rond ondernemerschap** van start, waar deskundigen zaken als marketingstrategie, financiering, balanslezen, vennootschapsvormen, beschermen van ideeën, enz, onder de loep nemen. De kick-off is ingericht rond het thema 'Wetenschappers en spin-offs', gevolgd door een ondernemerscafé waar je tussen pot en pint de 'partners van de ondernemer' kan ontmoeten. Meer informatie hierover krijg je bij Alena Aga (alenaaga@vub.ac.be of +32 (0)2 629 38 47).

Space Marketing als examen

Jubileumeditie van de Junior Campaign Contest

De studenten van bureau 'The Brain Trust'.

Op 20 april vond in auditorium Qa de finale van de Junior Campaign Contest plaats. Het evenement, dat inmiddels aan zijn vijfde jaargang toe is, vormt elk jaar opnieuw de kroon op het maandenlange werk van zes geselecteerde groepen licentiaatsstudenten Communicatiewetenschappen, Toegepaste Economische Wetenschappen en Handelsingenieur. Dit jaar koos de jury voor een gedeelde overwinning en gingen twee 'reclamebureaus' met de hoofdprijzen lopen.

De Junior Campaign Contest wordt sinds 2000 jaarlijks georganiseerd in het kader van het vak Bedrijfscommunicatie en Politieke Marketing. Voor de licentiaatsstudenten uit de Communicatiewetenschappen, Toegepaste Economische Wetenschappen en Handelsingenieur vormt het uitwerken van de campagne eveneens het examen voor dit vak. Prof. Dr. Frank Thevissen, de bezieler van het hele gebeuren, ziet het evenement graag als een eerste ontmoeting tussen theorie en praktijk -een gegeven dat volgens hem nog te weinig aan bod komt in de traditionele universitaire opleiding. De meeste studenten werken maandenlang aan hun project, maar slechts zes groepen worden op het einde van de rit toegelaten tot het finale evenement, dat elk jaar een professionelere en grootschaligere uitstraling kent.

Dit jaar lag het thema zeker niet voor de hand. Onder de titel 'Space reaching out to business' moesten de studenten nieuwe commerciële mogelijkheden onderzoeken en uitwerken voor ESA (European Space Agency) en ISS (International Space Station). Het doel van de opdracht was het promoten van ESA en ISS bij Europese bedrijven en hen tonen wat de voordelen zouden kunnen zijn van een samenwerking tussen de bedrijfswereld en de ruimtetehnologie.

Professionele jury

Het evenement werd gepresenteerd door Jill Peeters en Boudewijn Van Spillbeeck van VTU. Ook voor de jury werden grote namen gestrikt. Zo zat niemand minder dan astronaut en testpilot Frank De Winne de jury voor, bijgestaan door Ine

Van Dongen (hoofdredactrice van Media Marketing), Yves Desmedt (hoofdredacteur en commentator van De Morgen), Maurizio Belingeri (hoofd van de Commercialization Division van ISS) en ander schoon volk uit het marketing- en communicatiewereldje. Dat het hen ernst was, bleek uit de rake observaties en bemerkingen van de jury, die de campagnes behandelde als volwaardig werk van jonge professionals in spe. Vooral Frank De Winne verbaasde vriend en vijand met zijn kennis ter zake en de sympathieke manier waarop hij zijn appreciatie voor het geleverde werk uitdrukte. Astronauten zijn blijkbaar meer 'down to earth' dan men zou denken... De campagnepresentaties van de studenten waren dan ook stuk voor stuk professioneel uitgewerkt: elke finalist had zich voor de gelegenheid omgedoopt tot een fictief communicatiebureau, telkens met een eigen invalshoek en huisstijl. Onder de ronkende namen Spotlight, On the Spot, Evidence, Misses Renée, Chupacabra en The Brain Trust zetten de zes communicatiebureaus hun visie op 'Space Marketing' uiteen. De meest waanzinnige ideeën kwamen aan bod - zo stelde On the Spot voor om als publiciteitsstunt de Eiffeltoren even te laten verdwijnen en een Space Shuttle in de plaats te laten toveren door David Copperfield - maar ze werden telkens gekaderd in een lange termijnstrategie en onderbouwd met marktonderzoek en budgettaire overwegingen.

De winnaars

Het niveau van de studentencampagnes lag verrassend hoog en de jury leek hierdoor een beetje verdeeld. Ze kon het niet eens worden over de winnaar en besloot zowel Misses Renée als The Brain Trust de hoofdprijs toe te kennen voor hun campagnes 'Cosmolicious' en 'Cocoon'. De studenten van Misses Renée (Karolien Pieters, Gloria Ishiekwene, Victoria Inverso en Frederiek Dekens) kwamen op de proppen met een kwaliteitslabel genaamd 'Cosmo', dat verbonden zou kunnen worden aan producten die in de ruimte getest en goedgekeurd werden. The Brain Trust (Kim Appeltans, Frederik Van Bever, Bart Leysens, Sofie Verelst en Inge Hendrix) bedacht in samenwerking met het merk Jansport een nieuw type rugzak, waarin men met behulp van ruimtetehnologie en door middel van zonnepaneeltjes onder andere de batterijen van een draagbare PC zou kunnen opladen. De campagne van Misses Renée trachtte met leuke gadgets en een visueel tot in de puntjes uitgewerkte presentatie op het gevoel van de consument in te spelen. Bij The Brain Trust lag de nadruk eerder op het zakelijke aspect, met een grootschalig marktonderzoek en realistische commerciële samenwerkingsverbanden van het bedrijfsleven met ESA en ISS. Er waren eveneens 'troostprijzen' voorzien, maar ook deze werden weggekaapt door de twee winnende bureaus. In ieder geval: welgemeende felicitaties aan alle deelnemers en organisatoren voor het verrassend professionele evenement en de inventieve campagnes!

De studenten van bureau 'Misses Renée' met presentatoren Jill Peeters en Boudewijn Van Spillbeeck.

Erasmushogeschool on the move

© Saskia Vanderstichele

Studenten Erasmushogeschool krijgen nieuwe stek in Brussel stad

Het hoger onderwijs is volop in beweging. De herverkaveling van het Vlaams hoger onderwijs heeft daar alles mee te maken. Tien jaar geleden waren er in het Brusselse nog twaalf hogescholen verspreid over negentien gebouwen over heel de grootstad, van Sint-Pieters-Woluwe over Vilvoorde tot Anderlecht. Tegen 2010 zullen alvast de departementen van de Erasmushogeschool tot drie campussen worden teruggebracht: campus Etterbeek, campus Jette en het Brusselse stadscentrum. Voor deze laatste campus koopt de Erasmushogeschool oude panden op om verschillende van haar departementen in onder te brengen. De Erasmushogeschool is 'on the move'.

Stek in hartje Brussel

Een paar jaar geleden kocht de Erasmushogeschool de oude polikliniek Discca op. Het oude gebouw op het Bloemenhofplein was dringend aan renovatie toe en er werd dan ook een internationale wedstrijd uitgeschreven om dit project te realiseren. Prof. dr. Arch. Ir. Philippe Samyn, verbonden aan de vakgroep Architectuur van de Vrije Universiteit Brussel, werd uit alle inzendingen als beste architect gekozen. Het project kreeg eveneens het fiat van de Vlaamse bouwmeester Bob van Reeth. Momenteel wordt hard gewerkt om het gebouw tegen 26 september instapklaar te krijgen voor de huisvesting van meer dan duizend studenten communicatie, toerisme en sociaal-agogiek van de Erasmushogeschool. Het oude gebouw onderging een grondige gedaanteverwisseling en werd door architect Samyn omgetoverd tot een modern complex waar het ruimtegevoel overheerst: een groot 'docentenslandschap' en voor de studenten een 'zelfstudielandschap' (= de bibliotheekruimte). Om een grotere lichtinval te creëren, werd het binnenblok volledig afgebroken en werd een tuin aangelegd als verbinding tussen de verschillende vleugels van het gebouw. Top of the bill is ongetwijfeld het dakcafetaria, vijf hoog, met terras, glas-en-stalen pergola én een indrukwekkend zicht over de stad!

Drie campussenplan

De renovatie van de oude polikliniek, een investering van 13 miljoen euro, is slechts het begin van de hervestiging van de Erasmushogeschool. Bedoeling is een reeks projecten op te starten om de verschillende departementen van de Erasmushogeschool op drie campussen in Brussel onder te brengen: noord (campus Jette), centrum en zuid (campus Etterbeek). De verpleegkunde- en lerarenopleiding zijn nu reeds gehuisvest op de life-science campus te Jette, waar binnenkort ook een deel van de opleiding in de landschapsarchitectuur Horteca onderdak zal vinden. De tolken en de ingenieurs zullen op termijn een vaste stek krijgen op de campus Etterbeek. Maar dat is lang niet alles. De Erasmushogeschool zal in de nabije toekomst starten met de renovatie van het Leonidasgebouw op de Papenvest. In deze voormalige chocoladefabriek zal het RITS, de opleiding audio-visuele communicatie, gehuisvest worden. Nadien zal ook het Nimifgebouw, eveneens op de Papenvest, onder handen genomen worden, zodat de studenten van de theateropleiding er over enkele jaren terecht kunnen. En dan is er nog het Koninklijk Muziekconservatorium op de Kleine Zavel dat schreeuwt om restauratie. Jean-Luc Vanraes, voorzitter van de Universitaire Associatie Brussel, ziet alleen maar voordelen in deze

opsplitsing naar drie campussen:

"Het Bolognadecreet verplicht hogescholen om meer aandacht te schenken aan wetenschappelijk onderzoek. Door enkele departementen van de Erasmushogeschool gedeeltelijk onder te brengen op campussen van haar associatiepartner, de Vrije Universiteit Brussel, kan een kruisbestuiving ontstaan, waardoor aan deze vooropgestelde eis kan voldaan worden." Roland Aerden, voorzitter van de Erasmushogeschool, benadrukt dat de aanwezigheid in het Brusselse stadscentrum niet enkel een positieve factor voor de studenten zal betekenen, maar dat het ook zal leiden tot een stijging van het aantal studenten. Door het naar de stad brengen van een aantal departementen zal eveneens werk gemaakt kunnen worden van een echte studentenbuurt, waarvan tot hiertoe, door de versnippering van de verschillende campussen, nog geen sprake was. Nochtans een belangrijk gegeven, want Brussel is immers met z'n 70.000 studenten, Franstalige en Nederlandstalige, de grootste studentenstad van het land. Alleen vijf daar, tot hiertoe, weinig van te merken door de versnippering van het hogeschoollandschap.

Donkere (geld)wolken

Boeiende projecten, maar niet alles is rozegeur en maneschijn. Er hangen ook donkere (geld)wolken boven de hogescholen. De al jaren beloofde herfinanciering van de hogescholen wordt door minister van onderwijs Frank Vandenbroucke almaar uitgesteld. "Alle hogescholen in Vlaanderen zijn daar het slachtoffer van, maar in Brussel wordt dat harder gevoeld", aldus Frank Roos, algemeen directeur van de Erasmushogeschool. De hoge vastgoedprijzen zorgen er immers voor dat schoolgebouwen, maar ook sociale voorzieningen en huisvesting extra duur uitvallen. Daarbij komt nog dat de studentenaantallen in Brussel niet evenveel stijgen als in Vlaanderen, waardoor het aandeel dat de Brusselse hogescholen krijgen toegeschoven, verschrompelt. "Een gevolg van het financieringssysteem, waardoor we elk jaar 2.5 miljoen euro mislopen, hoewel het aantal studenten lichtjes stijgt", zegt Roos. "Guy Vanhengel, minister van onderwijs in Brussel lijkt alvast overtuigd om in Brussel te investeren, en als Vlaanderen het serieus meent met Brussel, is het enkel nog een kwestie van de Vlaamse regering hiervan te overtuigen", besluit Roos.

Bron: Brussel Deze Week

Een luisterend oor

Hoe pesten op het werk en racisme tot het verleden kunnen behoren

Pesten op het werk is een wijdverbreid maatschappelijk fenomeen. Dat het thema ook op de politieke agenda kwam, was mede door toedoen van getuigenissen in de nationale media. De getuigenissen van de slachtoffers gaven een schokkend beeld van de terreur die mensen elkaar om welke reden dan ook kunnen aandoen. Het is al te gemakkelijk pesten op het werk af te doen als iets onnozels dat niet serieus hoeft genomen te worden.

Omdat ook de Vrije Universiteit Brussel pesten op het werk een probleem vindt dat indruist tegen de humanistische aard van de instelling, werden sinds enige tijd 'vertrouwenspersonen' aangeduid waar eventuele slachtoffers, het woord suggereert het al, in alle vertrouwen hun beklag kunnen doen over pesterijen op het werk.

Vanuit legislatieve hoek bestaan er sinds enkele jaren mogelijkheden om te ageren tegen deze ongewenste praktijk. Sinds 29 april 2002 bestaat er een wet tegen pesten op het werk (ofwel 'mobbing'). Dat er vanuit parlementaire hoek aandacht kwam voor dit maatschappelijk fenomeen, is geen toeval. Pesten betekent voor vele mensen dat, door toedoen van enkele zuurpruimen en agressoren, en natuurlijk ook een boel volgelingen en zwijgzamen, hun dagelijkse leven in een hel verandert.

Vertrouwenspersonen

De vertrouwenspersonen aan de Vrije Universiteit Brussel zijn in eerste instantie bemiddelaars die samen met de verschillende actoren naar een oplossing proberen te zoeken. Het dient gezegd dat er tot nogtoe dankzij het werk van de vertrouwenspersonen ook steeds een oplossing werd gevonden die voor beide partijen bevredigend was. Maar zou de bemiddelingspoging niet slagen wegens kwaad opzet van één van de actoren, dan wordt de klacht, samen met een verzoek tot interventie en een voorstel voor maatregelen, aan de academische overheid meegedeeld. Zijn

deze maatregelen afdoend, dan stopt het pesten en eindigt ook de procedure. Voldoen de maatregelen niet en blijft men volharden in de boosheid, dan worden verdere stappen ondernomen die gaan van een sociale inspectie over een tussenkomst van de arbeidsauditeur tot een uiteindelijke doorverwijzing naar de correctionele rechtbank. Gelukkig is het aan de Vrije Universiteit Brussel nog nooit zo ver moeten komen en waren, zoals gezegd, alle bemiddelingspogingen succesvol. Niet dat er aan deze instelling veel gepest wordt. Op een personeelsbestand van om en bij 2500 personen werden slechts twee klachten gemeld. Moeten we dan besluiten dat pesten op het werk een marginaal fenomeen is waaraan weinig aandacht moet besteed worden? Uiteraard niet. Ten eerste is de ernst van de feiten van een dergelijke aard dat het aandacht verdient. Ten tweede zijn er misschien mensen die gepest worden, maar niet weten waar ze terecht kunnen met hun klachten.

Aanspreekpunt diversiteit

Personeelsleden behoren echter niet tot de enige groep die blootgesteld kunnen worden aan eventueel pest-

gedrag. Pesten kan ook bij studenten een probleem vormen. Hoewel er voor de studenten geen 'vertrouwenspersonen' zijn omdat zij strictu sensu niet op het werk worden gepest, bestaan er aan de Vrije Universiteit Brussel ook voor hen manieren om wangedrag jegens een student aan te klagen. Hiervoor werd het Aanspreekpunt Diversiteit in het leven geroepen. Deze dienst is in eerste instantie een open aanspreekpunt waar verschillende interculturele en intersociologische raak- en pijnpunten naar voor kunnen worden gebracht. Het aanspreekpunt is een positieve dienst en is dan ook niet enkel een meldpunt. Op het aanspreekpunt kunnen studenten van verschillende afkomst en overtuiging terecht met ideeën, opmerkingen, verzuchtingen, nood aan informatie en meldingen die rechtstreeks of onrechtstreeks te maken hebben met de diverse en multiculturele realiteit aan onze instelling. Zo hebben een tijd geleden enkele moslimstudenten het aanspreekpunt erop attent gemaakt dat het begin van de eerste zittijd vrijwel volledig samenvalt met de suikerfeesten. Het aanspreekpunt heeft deze verzuchting inmiddels bij de academische over-

heid kenbaar gemaakt en men zal proberen er rekening mee te houden naar volgend jaar toe. Zo zien we dat, als we allemaal met elkaar praten, problemen sneller opgelost worden.

Meer informatie:

Vertrouwenspersonen
Rosie Verhaert
rvhaert@vub.ac.be

Aanspreekpunt diversiteit
Joeri Van den Brande
jvdbrand@vub.ac.be
Lokaal Y.0.16
tel.: +32 (0)2 629 23 18

Lief Vandepierre
lvandep@vub.ac.be
Lokaal Y.0.16
tel.: +32 (0)2 629 23 18

Bruno Verwee (IRMO)
bverwee@vub.ac.be
Lokaal M.012
tel.: +32 (0)2 629 23 69

Met teleleerplatform PointCarré de digitale snelweg op

De technologie staat niet stil, de Vrije Universiteit Brussel al evenmin. Vorig jaar werd dan ook besloten om van het eerste teleleerplatform Blackboard over te schakelen naar Dokeos en PointCarré. Het nieuwe teleleerplatform en het elektronische portfolio bieden heel wat voordelen voor docenten en studenten. Tel daarbij de mogelijkheden van Creative Commons om bepaalde copyrightlicenties toe te kennen aan teksten, documenten en andere creatieve werken, en de mogelijke toepassingen van de elektronische onderwijstools worden bijna onbegrensd.

De dienst Onderwijsvernieuwing & OnderwijsServiceCentrum (OSC) van de Vrije Universiteit Brussel heeft als taak ondersteuning te bieden aan docenten en studenten bij de overgang naar een meer flexibel en competentiegericht onderwijs. Samen met onderwijskundige aspecten spelen het internet en nieuwe technologieën hierbij een belangrijke rol.

Van Blackboard naar Dokeos en PointCarré

Enkele jaren geleden lanceerde de Vrije Universiteit Brussel 'Blackboard'. Op die virtuele leeromgeving konden studenten en docenten elektronische informatie, zoals cursussen en taken, uitwisselen. Al snel bleek Blackboard enkele belangrijke tekortkomingen te kennen. "De gegevensbanken die al bestonden konden niet gekoppeld worden aan het teleleerplatform, zodat alle informatie opnieuw handmatig moest ingegeven worden. En voor duizenden gebruikers kan dat tellen", aldus Koen Vanmeerbeek van het OSC. Blackboard was ook geen 'Open Source' software, wat betekent dat er veel geld moest betaald worden aan licenties. Daarbij kwam nog dat de ondersteuning van de helpdesk serieus te wensen overliet. In het najaar van 2003 besloot het OSC het Blackboardsysteem grondig te evalueren. Conclusie: het kon anders én beter. Voor het academiejaar 2004-2005 besloot de Vrije Universiteit Brussel in zee te gaan met Dokeos, een open source systeem waarvoor geen licentierechten moeten betaald worden. Het geld dat daarmee uitgespaard wordt, kan nu worden besteed aan een voltijdse informaticus. Het Dokeos-systeem vormt de basis van de meer uitgebreide e-leeromgeving PointCarré, die ook het digitaal portfolio omvat en in de toekomst nog kan

worden uitgebreid met andere toepassingen.

Blended learning

In het teleleerplatform van PointCarré kunnen docenten cursusinformatie, taakopdrachten, examenvoorbeelden en andere documentatie plaatsen. Studenten kunnen al die gegevens raadplegen maar ook zelf taken beschikbaar stellen voor de docenten, informatie uitwisselen via forums, samenwerken aan opdrachten, enz. Isabel Deprez van het OSC benadrukt dat PointCarré het face-to-face onderwijs niet mag vervangen. "Het teleleerplatform is bedoeld ter ondersteuning en aanvulling van contactonderwijs. De meerwaarde die e-learning kan geven aan het onderwijs is erg belangrijk." De zogenaamde 'blended learning' – de combinatie van e-learning en face-to-face onderwijs – kan bijdragen tot een meer competentiegericht en flexibel leersysteem.

Creative Commons licenties

Het gebruik van PointCarré is momenteel voorbehouden aan personen met een login en paswoord van de Vrije Universiteit Brussel; zij kunnen het teleleerplatform raadplegen en gebruiken. Maar er bestaat ook een behoefte om externe gebruikers op het systeem toe te laten. Het OSC streeft naar een keuzemenu. "De docent heeft dan vier mogelijkheden: hij kan zijn cursusinformatie openstellen voor iedereen, ook voor mensen zonder login; voor iedereen van onze universitaire gemeenschap; enkel voor studenten die de cursus volgen of enkel voor zichzelf", zegt Vanmeerbeek. Hierbij kan het Creative Commons System erg nuttig zijn. Via de website www.creativecommons.org kan je licenties toekennen aan documen-

Het team van de dienst Onderwijsvernieuwing & OnderwijsServiceCentrum (OSC).

ten: je kan aanduiden of je werk commercieel gebruikt mag worden, of delen van het werk mogen worden herbruikt, en zo ja, of het nieuwe werk (gebaseerd op dat hergebruik) onder eenzelfde CC-licentie verder moet worden verspreid. Vanmeerbeek: "In België is het zo dat alle teksten en andere creatieve werken gebonden zijn aan het copyright. Je mag ze dus niet zomaar verspreiden. Dankzij Creative Commons kan je toelaten dat je werken door anderen worden gebruikt. De maker ervan beslist dus zelf wat er precies mee mag gebeuren."

De toekomst

Het gebruik van PointCarré is al bijna algemeen ingeburgerd aan de Vrije Universiteit Brussel. "We merken dat door de overgang van Blackboard naar PointCarré meer mensen het teleleerplatform hebben leren kennen", zegt Deprez. Vanmeerbeek voegt eraan toe dat Blackboard na drie jaar tijd zo'n 6500 gebruikers kende, en dat PointCarré na minder dan één jaar al

bijna 9000 studenten en docenten heeft bereikt.

De nieuwe digitale leeromgeving kan dus een succes genoemd worden, al kan het volgens Vanmeerbeek altijd beter. "Het bestaande Elvas-systeem (elektronische valvas) willen we integreren in PointCarré. Dankzij het open-source karakter van Dokeos kunnen we het teleleerplatform nog meer vakoverschrijdend laten werken. Ook willen we meer gebruiksrechten toekennen aan studenten, zodat ze nog actiever betrokken worden in PointCarré."

Samenwerking

Op dit ogenblik is er nog geen duidelijke samenwerking tussen verschillende universiteiten en hogescholen. Ook daar kan dus nog aan gewerkt worden. De Associatie Gent werkt al met Dokeos en de Erasmus-hogeschool Brussel zal vanaf volgend academiejaar ook aan de slag gaan met het teleleerplatform. "De uitwisseling van leermateriaal staat echter nog in haar kinderschoenen", besluit Vanmeerbeek.

Het OSC gebruikt haar expertise in onderwijsvernieuwing en ICT om adviezen te geven, projecten te steunen, trainingen en cursussen te organiseren en ICT-diensten aan te bieden aan docenten en studenten. De dag van de Onderwijsvernieuwing die op 8 juni al voor de vierde keer werd georganiseerd, in samenwerking met de Erasmus-hogeschool Brussel, is daar een voorbeeld van. Dit jaar stond de dag, onder het motto 'Flexibel leren, geen grens te ver?!', in het teken van de invoering van het flexibiliseringsdecreet voor 2005-2006. De digitale leeromgeving zal bijdragen tot een meer vakoverschrijdend, competentiegericht en flexibel onderwijs.

META

voortrekker in nano-oppervlakte- analyse

Field Emission Technology

"Het onderzoek van de vakgroep META situeert zich op toepassingen waarbij het gebruik van nanotechnologie iets minder evident is", aldus Terryn. "Zo wordt de sterkte en vervormbaarheid van aluminium koetswerkplaten bekomen door gebruik te maken van nanoprecipaten die via hun invloed op de microstructuur de mechanische eigenschappen regelen. Echter deze 'nano-vreemde' deeltjes in het metaaloppervlak zijn vaak de aangrijppunten voor de lokale corrosie van het metaal." Net daarom is het zo belangrijk om hun aanwezigheid, hun samenstelling en verdeling aan een oppervlak te bestuderen. Met de nieuwe Field Emission-apparaten, meer bepaald een 'Field Emission Scanning Elektronen Microscoop' en een 'Field Emission Auger Electron Microscoop', is dat vanaf nu allemaal mogelijk. Field emission-technologie laat toe om naar zeer grote vergrotingen te gaan in een klassieke scanning elektronen microscoop, daar waar dit vroeger enkel kon in de veel gebruikte transmissie elektronen microscopie. Je ziet dus in reflectie wat er op een oppervlak zit. Hoe kleiner de fenomenen te bekijken zijn, hoe spectaculairder het er uit ziet.

Autokoetswerk

Het bestuderen en begrijpen van de corrosie van aluminiumlegering is één van de basisonderzoeksprojecten van META. "Daarvoor werken we trouwens samen met bedrijven zoals Corus Aluminium en Hydro Aluminium", voegt Terryn toe. "Op staal en aluminium worden multifunctionele deklagen van enkele 10 nm aangebracht, die naast de corrosiebestendigheid ook het uitzicht en kleur van het metaal beïnvloeden". Eén van de realisaties hierbij is het op punt stellen van de dunne passivatielagen die door Corus Aluminium continu op een aluminium oppervlak aangebracht worden om het te beschermen tegen corrosie. Deze gepassiveerde aluminiumplaten worden dan als koetswerkonderdelen gebruikt in

Om de expertise inzake nano-oppervlakteanalyse in de toekomst nog verder uit te kunnen breiden, stelde de vakgroep Metallurgie, Elektrochemie en Materialenkennis (META) tijdens een studiedag twee nieuwe oppervlakte-analyse-instrumenten voor. Deze maken het nu mogelijk om uiterst kleine fenomenen op nanometerschaal (een nanometer is gelijk aan 0,000000001 meter (10 tot de -9 meter), nvdr.) aan een oppervlak (zoals aluminium koetswerkplaten van een auto) te zien, hun grootte te meten en de samenstelling te kennen. En dat is dan weer belangrijk om onder andere de corrosiebestendigheid van het metaal te onderzoeken en verbeteren. Als je weet dat een mensenhaar ongeveer een paar tientallen μm dik is, dan is duidelijk dat deze apparatuur de vakgroep in staat stelt om de onderzoekstrend van de nanotechnologie op de voet te kunnen volgen. "Dankzij deze recente aanvullingen aan de bestaande analyseapparatuur is META uniek uitgerust in Vlaanderen om zeer dunne lagen aan metaaloppervlakken te meten", vertelt een trotse professor Herman Terryn.

de nieuwe generatie modellen van onder meer Audi, BMW en Jaguar. Wat betreft staal wordt dan weer, in samenwerking met Arcelor, gewerkt aan nieuwe uitzichten van staalplaten door middel van extreem dunne oxides. Met de firma Coil uit Landen wordt aan een generatie ingekleurde anodisatielagen (Anodiseren is het langs electrochemische weg aanbrengen van een bescherm laag op aluminium) gewerkt die moeten beantwoorden aan de nieuwe trends in de architectuur.

Vliegtuigonderdelen en offsetdrukplaten

Een andere toepassing is de verlijming van aluminium vliegtuigonderdelen waarbij men door gebruik te maken van een poreuze anodisatielaag een betere aanhechting van de lijm bekomt. "Denk aan de nieuwe Airbus A380 waarbij de duurzaamheid die men aan vliegtuigonderdelen oplegt immens zijn", geeft Terryn als voorbeeld. "Dankzij de beschikbaarheid van deze nieuwe apparatuur is er nu interesse van organisaties zoals het Duitse European Aeronautic Defence and Space Company N.V. (het moederbedrijf van o.a. Airbus en Eurocopter) om samen met META een Europees project rond de problematiek van aluminium deklagen in te dienen in het zesde Europees kaderprogramma."

Een totaal andere applicatie waarin laterale resolutie meer en meer ten top gedreven wordt, zijn de computer to plate offsetdrukplaten, geïntroduceerd door Afga. Hierbij wil men direct een digitaal beeld weg kunnen schrijven op een aluminium drager om ermee te gaan drukken. META onderzoekt hier hoe het aluminiumoppervlak kan bijdragen tot de printkwaliteit. Het in kaart brengen van de opbouw van zo'n lithografische drager is daarbij essentieel.

Internationaal congres

Met de installatie van deze geavanceerde apparatuur hoopt de Vrije Universiteit Brussel alvast nog beter en meer te kunnen deelnemen aan internationale projecten. Interesse vanuit de buitenwereld is er volgens Terryn alleszins genoeg. "Voor onze studiedag moesten we door het onverwacht groot aantal inschrijvingen, noodgedwongen tot 2 maal toe van zaal veranderen. En onder de deelnemers zaten meerdere grote namen. Naast vertegenwoordigers van alle Vlaamse universiteiten en verschillende grote bedrijven uit de sector, mochten we ook firma's als Agfa, Umicor, Sidmar en Bekaert verwelkomen op onze studiedag. Daarnaast kan ik ook al vertellen dat de vakgroep META in 2007 samen met de ULB het grootste internationaal congres in het vakgebied zal organiseren in het Flageygebouw. We kunnen dus stellen dat de Vrije Universiteit Brussel meer dan ooit het voortouw neemt inzake nano-oppervlakteanalyse", besluit Terryn fier.

Vechten tegen onrechtvaardigheid

Oud-student Rechten wordt ABW-topvrouw

Caroline Copers is sinds 1 mei van dit jaar de nieuwe Algemeen Secretaris van het ABVV. Een niet zo vanzelfsprekende positie voor een vrouw. Het verbaast ons dan ook niet dat Caroline een diploma van de Vrije Universiteit Brussel op zak heeft.

Ik koos in 1978 voor de Vrije Universiteit Brussel omwille van haar uitgesproken vrijzinnig karakter. Ik kan niet echt vergelijken met andere unie's, maar aan de Vrije Universiteit Brussel heb ik me altijd goed gevoeld. Ik heb er mijn vriendenkring opgebouwd waarvan de kern tot op vandaag regelmatig samenkomt. Veel spannende anekdotes herinner ik me niet meer, maar ik weet wel nog dat ik ooit ben buiten gestuurd op een examen, omdat de prof de keuze had gelaten tussen drie arresten waarvan iedereen er één moest voorbereiden en hij geen zin meer had om nogmaals hetzelfde arrest te aanhoren. Ik ben beginnen discussiëren en heb geëist onderzocht te worden. Uiteindelijk ben ik met goede punten buiten gekomen. Een kritiekloze lesvolger was ik dan ook nooit. Ik volgde alleen de cursussen die me echt interesseerden. We hadden trouwens werk genoeg om diverse practica voor te bereiden en we spendeerden dan ook uren in de bibliotheek.

Van de klassieke studentengenootschappen, in mijn geval VRG, ben ik nooit lid geweest. Wel engageerde ik mij in de Sociale Raad. Ik zat toen in het wat 'progressievere kamp' waar ik ook veel contact had met studenten uit andere richtingen. Ik herinner me nog onze deelname aan de acties 'tegen de 10.000', tegen de drastische verhoging van het inschrijvingsgeld.

Waarvan ik aan de Vrije Universiteit Brussel het meest heb opgestoken? Politieke discussies, zelfstandig leren zijn,.... De universiteit stimuleerde ook mijn interesse voor de vakbond. Die interesse had ik al van thuis uit meegekregen, maar vanaf de derde licentie kon ik echt richting geven aan de vakken die ik wilde volgen. Zo werd ik ondergedompeld in sociaal recht en arbeidsrecht, waardoor ik ook veel opstak van de geschiedenis en de verworvenheden van de arbeidersbeweging. Ik had sowieso al een groot gevoel om te vechten tegen onrecht en

onrechtvaardigheid. Pleiter worden voor de vakbond was dan ook iets wat ik echt wilde. In 1984 heb ik het grote geluk gehad te kunnen beginnen bij het ABVV van Antwerpen op de Dienst Sociaal recht (thans Juridische Dienst), waar ik de tweede jurist in dienst werd. Van dossierbeheerder/pleiter werd ik Vakbondssecretaris voor de Algemene Centrale ABVV, afdeling Antwerpen-Waasland en vanaf 1999 werd ik voorzitter van die afdeling. Sinds 1 mei 2005 ben ik Algemeen Secretaris van het Vlaamse ABVV, een job die zeer afwisselend is en absoluut verschilt van mijn twee vorige jobs. Ik zetel onder andere als extern vertegenwoordigend woordvoerder voor het Vlaams ABVV in verschillende raden en ben intern woordvoerder voor het Vlaams ABVV binnen de federale ABVV-structuren en verantwoordelijk voor de ABVV-werking binnen Vlaanderen. Ik ben nog volop in het stadium van 'eerste' vergaderingen en leer momenteel een massa nieuwe mensen kennen.

Als vakbond hebben we nog grote uitdagingen voor ons. Zo moeten we een moderne organisatie zijn en blijven. Een organisatie die collectieve en individuele dienstverlening kwalitatief en efficiënt toepast. Een organisatie die nadenkt over de veranderingen in de maatschappij, die samenwerkingsverbanden opbouwt met andere democratische sociale bewegingen en organisaties, die zich Europees en internationaal versterkt en een transnationale syndicale tegenmacht uitbouwt tegen de globalisering en het wereldwijde en ongebreidelde neo-liberalisme. Maar ook op het Vlaamse niveau is er veel te doen. We moeten immers een progressieve, tolerante, sociale en welvarende maatschappij uitbouwen. Mijn ambitie is dan ook het Vlaamse ABVV te profileren als een moderne, progressieve en goed werkende vakbond.

Naast het vele werk heb ik gelukkig nog een beetje vrije tijd. Dan lees ik

graag, als ik er nog wakker genoeg voor ben. Of ik luister naar muziek en probeer nu en dan een concertje mee te pikken in de Ancienne Belgique of in Vorst Nationaal. Dat gaat van David Bowie, Coldplay,

Soulwax en Radiohead tot Annie Lennox, Björk of Prince. Ik ben ook een liefhebber van opera en klassieke muziek. En last but not least een gepassioneerd duo-motorrijder.

Hélène De Beir

In het vorige nummer van Akademos lieten we Anouk Delafortrie van Artsen zonder Grenzen (AZG) aan het woord. Zij had het onder meer over de AZG-medewerkster Hélène De Beir die tijdens haar werkzaamheden voor de hulporganisatie in Afghanistan werd vermoord. Alexander De Beir, broer van Hélène en eveneens oud-student Rechten, wees ons op een lacune in het artikel. Wat we vergeten te vermelden, was dat ook Hélène aan onze universiteit studeerde (Rechten, 1992-1997). Nadien studeerde zij Internationaal recht aan de John's Hopkins Universiteit in Washington en Bologna. Na een paar jaar succesvol actief te zijn geweest in het bedrijfsleven koos zij ervoor om zich in te zetten voor het verbeteren van de situatie van de zwakkeren in oorlogsgebieden zoals Afghanistan. Verder schrijft Alexander: "Zoals u zelf in uw voorwoord schrijft, heeft de Vrije Universiteit Brussel als universiteit een rol te spelen in het opleiden van jonge mensen tot kritische, zelfstandige en ambitieuze individuen, die vrij durven denken en durven afwijken van platgetreden paden. Ik hoop dat u die rol kunt blijven aanhouden en dat nog vele mensen zoals mijn zuster en Anouk Delafortrie zullen opstaan als voorbeelden voor onze en toekomstige generaties VUB-studenten."

- **Kaat Vrancken** (Communicatiewetenschappen, Vrije Universiteit Brussel, 1979) is copywriter en jeugdauteur en heeft reeds heel wat prijzen weggekaapt o.a. een Zilveren Griffel (2001), een Boekenwelp (2003) en recent de Boekenleeuw voor 'Cheffie is de baas' (2005). Met haar **eerste non-fictie boek: 'Tussen twee huizen' over co-ouderschap scoort ze opnieuw.**
- **Anthony de Bock**, oud-student Geneeskunde aan de Vrije Universiteit Brussel, werd zopas door de **Belgische Stichting Roeping** aangewezen als een van de **laureaten voor 2005**. Hij wordt gelauwerd om zijn roeping 'Gerechtelijke geneeskunde en forensische pathologie'.
- Sinds 1 maart is **prof. Jan Cornelis**, vice-rector Onderzoek, **voorzitter van de nieuwe vakgroep ETRO**. Dit acroniem staat voor 'elektronica en informatica'. De vakgroep is ontstaan uit samenvoeging van ETRO en INFO. Binnen ETRO bestaan vier onderzoeksgroepen: LAMI (R. Vounckx), DSSP (W. Verhelst), TELE (M. Goossens) en IRIS (J. Cornelis).
- **Myriam Vermeerbergen**, verbonden als onderzoeker aan de vakgroep Germaanse Talen en mede-oprichter van het Vlaams Gebarentaalcentrum, heeft onlangs in het **Vlaams Parlement**, tijdens een hoorzitting die aansloot bij een petitie, **gevraagd om de Vlaamse Gebarentaal te erkennen.**
- **Frank Van Overwalle** (Psychologie) en **Jan Danckaert** (Fysica) zetelen sinds enkele weken als **deskundigen** in het **populair wetenschappelijke tv-programma 'Hoe?Zo!'**.
- De **onderzoeksgroep Experimentele Farmacologie (EFAR)** werd met het project 'In vitro and in vivo studies on the role of the IRAP enzyme/AT4 receptor system in memory and learning', bekroond door de **Geneeskundige Stichting Koningin Elisabeth (GSKE)** met een **subsidie van totaal 180.000 euro over 3 jaar.**
- Het **departement Geografie en de afdeling R&D-wetenschapscommunicatie** nemen voor onze universiteit samen met het kabinet van minister van Wetenschapsbeleid, Marc Verwilghen deel aan een project in het kader van een **poolonderzoek.**
- **Prof. Ron Lesthaeghe** van de **vakgroep Sociologie** werd door de internationale jury van de Vijfjaarlijkse Prijzen voorgesteld als **laureaat van de Prijs Ernest-John Solvay** voor de periode 2001-2005.
- **Prof. Dr. ir. Hugo Thienpont** ontving van The International Society for Optical Engineering de **2005 SPIE President's Award.**

COLOFON

REDACTIE

Sandra Van Maurik, Jeroen De Samblancx,
Raf Van Dyck, Thomas Mels

EINDREDACTIE

Thomas Mels

CARTOON

Norbert Van Yperzeele

OPMAAK EN DRUK

Livosales.be

VERLEENDEN VERDER HUN MEDEWERKING

Kristof Douven, Nicky Dries, Sara Engelen, Veerle Magits, Ditke Van Goethem
FOTO'S

Thomas Mels

REDACTIESECRETARIAAT

Myriam De Pelseeneer

Dienst Interne en Externe Communicatie

Pleinlaan 2 - 1050 Brussel

Tel.: +32 (0)2 629 21 34 - Fax: +32 (0)2 629 12 10

E-mail: ieco@vub.ac.be - Web: www.vub.ac.be

Wilt u Akademos thuis ontvangen, laat ons iets weten.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Prof. Dr. Benjamin Van Camp - Rector Vrije Universiteit Brussel

Pleinlaan 2, B - 1050 Brussel

Vrije Universiteit Brussel

INSCHRIJVINGEN

van 1 juli tot en met 10 juli 2005

van 16 augustus tot en met 23 september 2005

INFOZATERDAG

START LESSEN

zaterdag 3 september

maandag 26 september

MEER INFO EN OPENINGSUREN

+32 (0)2 629 20 10 - info@vub.ac.be - www.vub.ac.be

